

Projektbeskrivelse: Tjekliste til tryksårsudredning

- **Indledningen**

Her præsenterer I projektet kort men også spændende, så man får lyst til at følge med og høre mere om det. Det er også her, I selv kan få inspiration til at komme op på hesten igen, hvis I skulle være kommet til et lavpunkt.

Vi har et ønske om at bidrage til tidlig opsporing og indsats på tryksårsområdet i Aarhus Kommune og derefter videregive vores erfaringer til vores kolleger og samarbejdspartnere i og udenfor Aarhus kommune. Der er gennem tiderne lanceret forskellige rapporter/anbefalinger med samme formål, men arbejdsgange/ansvarsfordeling/daglig praksis er typisk ikke beskrevet. Da tidlig opsporing/forebyggelse af tryksår i høj grad er en tværfaglig opgave, er den organisatoriske del en forudsætning, specielt i så stor en kommune som Aarhus. Når det kommer til brug af hjælpemidler, er det desuden vores erfaring, at der alt for ofte ikke tænkes bredere end til siddepuder og madrasser, hvilket står i modsætning til at vi ved, at den hyppigste årsag til tryksårs opståen, specielt i den siddende stilling er, at der er et misforhold imellem borgers behov og funktionsniveau/balance og hjælpemidlernes beskaffenhed. Projektet skal på den lange bane understøtte at der iværksættes en tidligt og tværfaglig indsats, der sikrer at der rettidigt sættes ind med de rette tiltag, så udvikling eller forværring af tryksår forebygges, hos borgere i Aarhus Kommune.

Dette projekt er første fase, som består i at få systematiseret og beskrevet og opdateret vores egen praksis ift. opsporing af tryksårs årsag/er.

Definition af tryksårssager: Sager hvor der er opstået sår pga. udefrakommende tryk.

- **Baggrunden**

Hvilke behov springer projektet ud af?

- Behovet for at kende årsagssammenhænge inden valg og bevilling af hjælpemiddel
- Behov for at beskrive egen praksis med henblik på at kunne systematisere den.

Audits har vist, at der i juni måned 2018 blev registreret 190 borgere med i alt 234 tryksår i Aarhus Kommune.

- *52% af borgerne med tryksår er kørestolsbrugere*
- *76% af borgere under 60 år med tryksår er kørestolsbrugere*
- *116 tryksår (50%) vurderer Aarhus Kommunes Sårklynge, er relateret til den siddende stilling*
- *38% af borgere med tryksårene har været i behandling i længere tid end 6 måneder*

Tryksår medfører store gener og tab af livskvalitet for borgere og store udgifter for kommuner/sundhedsvæsen. F.eks. beskriver et canadisk studie fra 2013, at den gennemsnitlige omkostning for pleje af et sår er 23.500,- pr. måned (1)

Tryksår kan og bør forebygges, og det har afgørende betydning at de rette tiltag iværksættes tidligt. Forudsætningen herfor er kendskab til årsagerne der ligger til grund for tryksåret samt tidlig involvering af samarbejdspartnere.

- **Formålet**

Hvad er formålet med projektet? Hvorfor er det vigtigt at realisere det nu?

- At få udarbejdet en tjekliste som sikrer, at vi hurtigt får indsamlet de oplysninger der er relevante for at opspore årsager til tryksår.

- At vi på den baggrund bliver skarpere og tydeligere i vores faglige arbejde og i vores kommunikation ifht samarbejdspartnere.

F.eks har vi et sideløbende projekt i gang, som fokuserer på vores samarbejde med ”Sårklyngen” – kommunens højt specialiserede sår-sygeplejersker. I den sammenhæng er klarhed over vores egen indsats et godt udgangspunkt for samarbejde om en fælles arbejdsgang -og indsats.

- **Problemformulering**

Hvad er det, I har undret jer over, og hvilke spørgsmål stiller I jer selv?

Hvordan sikrer vi systematisk indsamling af oplysninger, så vi finder årsagen til tryksårets opståen og kan igangsætte en målrettet intervention?

- **Arbejdsmetoder**

Hvilke metoder vil I bruge til at svare på de spørgsmål, I har stillet ovenfor?

Arbejdsgangsbeskrivelse (2), PDSA-cirkler (3) og prøvehandling (4)

- **Tidsplan**

Hvornår regner I med, at projektet er færdigt? Noter også, hvis nogle af elementerne i arbejdet har en kortere tidsramme.

- Udarbejdelse af en arbejdsgangsanalyse, April 2021
- Udarbejdning af en tjekliste, Juni 2021
- Test af tjekliste, 2022
- Implementering i 2023

- **Mål og effekter**

Hvilke mål sætter I for projektet, og hvilken effekt skal jeres indsats have for arbejdsfeltet.

Mål: En Tjekliste der kan benyttes til systematisk indsamling af relevante oplysninger i tryksårssager.

Effekt: Hurtig opsporing af årsagen til tryksåret mhp. en præcis og effektiv intervention.

- **Hvordan er projektet organiseret?**

Hvordan er I organiseret i gruppen? Hvem er projektleder? Skal lederskabet gå på omgang?

- Vi er 3 medlemmer i gruppen, alle ansat i Aarhus Kommunes Mobilitetsteam. Vivi Riber er projektleder.

- **Interessentanalyse**

Hvem er de vigtigste interessenter i jeres projekt? Hvilke interesser vil de have i jeres arbejde?

Først og fremmest os selv og vores kolleger i "Sundhed og Omsorg" i Aarhus Kommune. Men også kolleger i andre kommuner, der arbejder med tryksårsudredning og aflastende hjælpemidler, f.eks. sagsbehandlere, visitatorer, hjælpemiddeltherapeuter. De kan få et nyt arbejdsredskab forærende, eller blot finde inspiration i det.

- **Risikoanalyse**

Der kommer til at gå noget galt. Spørgsmålet er bare hvad? Sørg for at forudse så mange risici som muligt på forhånd, så I ved, hvordan I vil håndtere dem.

Vores prøvehandling og PDSA-cirkler skal være med til at opsnappe forskellige risici. Men selv der vil vores store udfordring være hverdagens uforudsigeligheder: Borgers dagsform, sygdom, afbud, logistik/kommunikation med mange implicerede parter, drift etc. Her er det vigtigt at "holde planen", dvs. lave ny aftale i stedet for at gennemføre ved afbud fra samarbejdspartnere f.eks. problemer med at få aften- og nat personale i tale (specielt ift. lejring/brug af seng).

Kommunikation

Hvordan vil I sikre, at jeres projekt bliver synligt for de forskellige interessenter? Hvilke metoder vil I bruge i kommunikationen?

- Videreformidling via skriftlig rapport der tilknyttes borgers journal.
- Formidling i "Det Faglige Hjørne" i AAK.
- Tværfaglige kurser f.eks. i de enkelte områder i Aarhus kommune/andre kommuner.
- Oplæg på faglige konferencer f.eks. ViTSi konference og Nordisk Siddesymposie.
- Vidensdeling og sidemandsoplæring i tryksårssager.

Fodnote:

1: Dreier Helle, Aktivitetsbaseret Siddestillingsanalyse **ABSA**. 2018 Saxo Publish, kap.1 side 11.

2: Arbejdsgangsanalyse

Formålet med en arbejdsgangsanalyse er at skabe forbedrede eller nye arbejdsgange, der er mere effektive og har højere kvalitet til gavn for patienter og medarbejdere. En arbejdsgangsanalyse:

- Skaber overblik og forståelse for arbejdsgangen
- Præsenterer de forskellige faggrupperes input til arbejdsgangen
- Skaber grundlag for at igangsætte forbedringer

([Kompendium i kvalitetsforbedring for sundhedsarbejdere \(regionsjaelland.dk\)](http://regionsjaelland.dk))

3: PDSA-Cirklen

PDSA-cirklen er en del af forbedringsmodellen – den er en fire-trins styringsmetode til afprøvning af den enkelte idé. Den er altså modellens motor til at omsætte idéer til konkrete handlinger.

Der er fire elementer i PDSA-cirklen:

- Plan: Personalet formulerer en hypotese og planlægger, hvad der skal gøres anderledes.
- Do: Personalet gennemfører afprøvningen og indsamler data.
- Study: Personalet sammenligner data med hypotesen.

Act: Personalet bekræfter, forkaster eller justerer hypotesen efter, hvad det lærte, og planlægger næste afprøvning.

([Kompendium i kvalitetsforbedring for sundhedsarbejdere \(regionsjaelland.dk\)](#))

4: Prøvehandling

Prøvehandling er blevet kaldt "bevægelsen i lethedens princip" og det praktiske eksperiment, der "hurtigt i praksis viser, hvad der dur, og hvad der ikke dur" (Duvald, Jensen og Astrup, 2015, side 123). Det er altså en type handling, der afprøver, hvordan idéer fungerer i virkeligheden.

Prøvehandling kan anvendes til at systematisere den eksperimenterende og undersøgende tilgang i innovativt arbejde. Prøvehandling i procesinnovation kan sammenlignes med prototyper i produktinnovation; "Det handler om at prøve noget af uden fra start at have udførlige og anvisende manualer, for at se, om det virker i den aktuelle sammenhæng. Og virker det ikke, så at forkaste det med det samme." (Duvald, Jensen og Astrup, 2015, side 3). Det handler om at fejle hurtigt – og lære hurtigt (fail fast, learn fast).

"Prøvehandlingen er en systematisk undersøgelse midt i den daglige drift af noget, man ikke ved, hvordan virker" (Duvald, Jensen og Astrup, 2015). Nogle prøvehandling har karakter af pilotprojekter, der varer flere måneder, og hvor der ikke er en systematisk dataindsamling: "En prøvehandling er ofte tidsbegrænset og varer fra halvanden til tre måneder" (ibid). Andre prøvehandling er små eksperimenter, der ikke bliver studeret og dokumenteret.

Prøvehandlingen er således beslægtet med PDSA-cirklen. Men det er ikke alle prøvehandling, der opfylder kvalitetskravene til en god PDSA-test. I forbedringsarbejde kan det anbefales at planlægge, udføre og studere **P**røvehandling, **D**er **S**kaber **A**flaring. Det kan i praksis ske ved at udfylde PDSA-skabelonen og at starte med små-skalatest, frem for at iværksætte langvarige prøvehandling uden en klar hypotese og systematisk dataindsamling.

Begrebet prøvehandling er blevet spredt af innovationskonsulenter fra Region Midtjylland (Jensen, Jensen, Digmann og Bendix, 2008). Ordet blev inden da brugt på en hospitalsafdeling, der arbejdede med innovation i hverdagen i et flerårigt innovationsprojekt, hvor medarbejderne definerede prøvehandling som små handlinger, der "kan gøres uden anstrengelse inden på tirsdag" (Jensen, Jensen, Digmann og Bendix, 2008, side 122). Begrebet har vundet stor udbredelse i Region Midtjylland

- Duvald, I; Jensen, K E og Astrup, P W , 2015. *Prøvehandling – en let innovationsmetode*. 1 edn. København: Gyldendal
- Jensen, K E; Jensen, J P; Digmann, A og Bendix, H W, 2008. *Principper for offentlig innovation. Fra best practice til next practice*. 1 edn. København: Børsens Forlag
- Region Midtjylland. MidtLab: [Værktøjskassen](#).

